

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 12 / 13

87. ÅRGANG

21. JUNI

1975

*Sommernummer med
katolske meninger*

En katolsk mening om saken

Hallvard Rieber-Mohn:

En biskop går

Biskopen til Borg — navn for lengst overflødig — har vært en kontroversiell skikkelse helt fra han, meget ung, kom i offentlighetens lys. Hans usedvanlige arbeidskraft, hans påfallende og mangesidige evner, hans gjestespill i både forskning og politikk, hans brede internasjonale og økumeniske kontakter har vært båret av en sterk og selvbevisst personlighet og en «stil» som kunne spille ham puss og nok irriterte atskillige, men lot lite usagt om en skikkelse godt ut over gjennomsnittet. At hans nokså selvfølgelige overtakelse av en bispestol tilførte Den norske kirke og dens partner «Staten» ikke bare en kraft, men også noen innebygde problemer, var det rimelig lett å glette seg til. Det er på denne forsommer 1975 blitt klart for det ganske folk, også de mange som til daglig har vondt for å følge kirke og kristendom med noen markert interesse.

Per Lønning uttrykker seg prisverdig klart, det er en av hans utvilsomme nådegaver. Skreller en bort det innslag av dramatik som vel dels ligger i hans personlige lynne, dels skyldes massemediens sensasjonsteknikk, blir noe ekte og konsekvent tilbake: Et umiskjennelig kristent prinsipp i en livssak — og en forpliktet samvittighet. Ingen av dem er av i går, den nåværende åpne konflikt har bygget seg opp. Det er vel ikke over denne ene sak at han har oppdaget statskirke-systemets stadig tydeligere inkonsekvens. Andre grunner for et brudd — med helt andre politiske følger — kunne vel tenkes. Men nå ble det altså på den nye abortlov — noen ville synes sent — at han tar bruddet med statsembetet, og satser bare på sin kirkes kall. Det avtvinger

respekt. Som han begrunner det, utvider han perspektivet til så mange slags eksisterende trusler mot menneskeverdet og livskvaliteten i den livsformen vi gir oss — også det vil bli forstått.

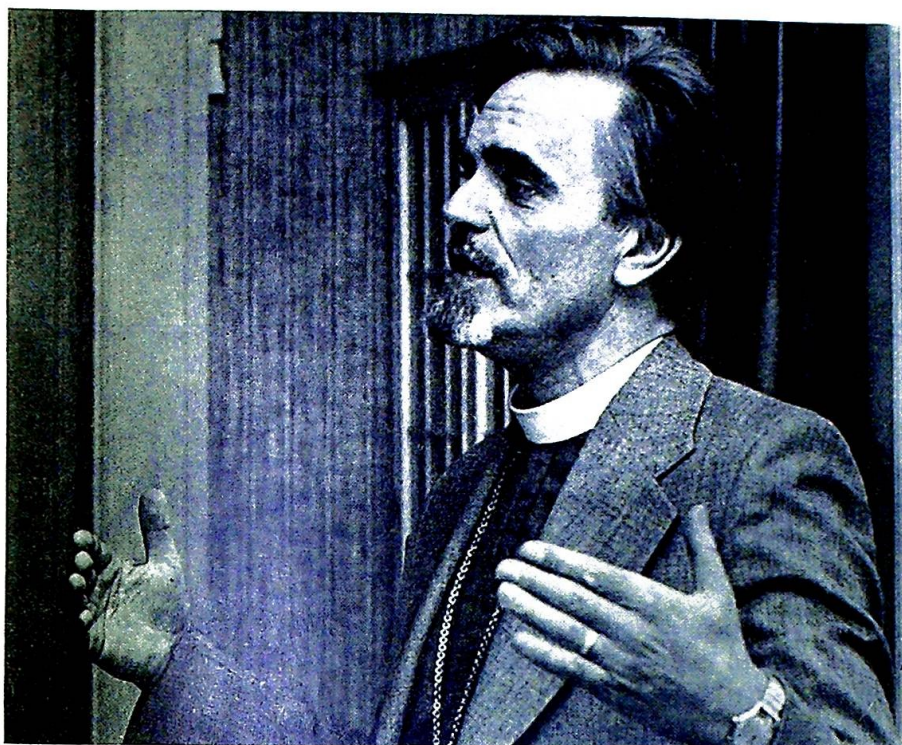
POLITIKK OG MORAL

Per Lønning har selv brukt ordet «kollisjonskurs» om det som har bygget seg opp til den nå akutte situasjon. Det er villedende og lite troverdig å ville redusere hans fratreden til et politisk utspill, endog for å skade et bestemt politisk parti. Han kan lett dokumentere at han har advart til høyre og til venstre, heller ikke Kristelig Folkeparti har gått fri. Hva regjeringspartiet angår, får en tro at både biskop Alex Johnson (i partiets kommisjon for en prinsipplærning om arbeiderbevegelsen og kristendommen nylig) og Lønning selv har informert det klart og underhånden om, at her kunne politikerne kolliderer innenfor en kirkeordning som den norske. Kristne mennesker har ikke noe monopol på moral, og tilhengerne av den nye abortlov må uten videre forutsettes å motivere sin holdning etter beste moralske skjønn og samvittighet. Den langt overveiende del av norske kristne deler ikke dette skjønn og det i et alvorlig moralsk anliggende. Hverken de, eller Den norske kirke har altså maktet å knesette politisk sitt syn frem til avgjørelsen i Stortinget. Og de hverken kan eller bør anfekte den demokratiske lovgivningsprosess. Men det er både deres rett og plikt å påpeke, at den ved-

tatte lov, og Grunnlovens § 2 om «Statens offentlige Religion», er kommet i åpen konflikt i en viktig sak. For sin egen del nekter nå Per Lønning å være offentlig garant for denne angivelige kristelighet i det norske samfunnsystem, på så sprikende premisser. Det er logisk — dertil rakrygget. Ut over å iaktta samfunnets økende sekularisering, konstaterer han den og kaller til oppbrudd. Det er ikke noe sær-norsk, det er tvert om velkjent i verdenssammenheng, at den kristne kirke mindre og mindre kan stenke vievann på en politikk, hvor velment den så er, som kommer i konflikt med dens sentrale åndsinnhold og dens grunnfestede overbevisning om hva som tjener mennesket. Så er det bedre å skille lag, markere en avstand som allerede er der, fritt i begge leirer bære sitt eget ansvar og virke for sine overbevisninger.

Konflikten var uunngåelig, dersom det skulle gås ærlig frem: For dagens maktbærende i de fleste vestlige land er abortproblemet et politisk (og sosialt) problem, med moralske sidevirkninger som det er fristende å fortrenge — de er dessverre så mange slags. For de aller fleste kristne er abortsaken aller først et moralsk problem, med sosiale og politiske konsekvenser. Så viktige og utfordrende de enn er, kommer de sistnevnte først inn i bildet når det grunnleggende spørsmålet om å ta eller ikke ta spirende menneskeliv er avgjort. De to instanser — «Kirke og Stat» — begynner i hver sin ende av problemet og kolliderer altså med et brak. Før eller siden gir de hverandre ikke mer kjøp.

Per Lønning har med sin gestus vendt perspektivet: Hittil har det utelukkende vært drøftet om kirken skulle komme «løs» fra Staten. Mange, som ikke deler den kristne tro i dette eller andre spørsmål, vil trolig snarere nå tale om å få Staten løs fra Kirken. Som sovende parade-paragraf var Grunnlovsbestemmelsen, om samfunnets prinsipielt kristelige karakter, harmløs og halvglemt i så mange sammenhenger. Som levende korrektiv til aktuelle lover, som de kristne finner uantakelige ut fra sin tro, blir den bestemmelsen meget ubekvem, trolig utdælig. Et så «kristent» samfunn har Norge ikke vært på lenge.

Det norske sosialdemokrati har under sin lange tid i trygg regjeringsposisjon etter krigen vært den ledende kraft i humaniseringen av vårt samfunn — fra klassekampens dager har det ført med seg inn i velferdsstaten en sterk og fin sympati for de svake, de ressursfattige, de forfordelte. Også det er kristendom, selv når det ikke kaller seg det. Det er selv-klart, at i mange tilfeller setter et uønsket svangerskap kvinner i en fortvilet situasjon som ikke bare kan møtes med «prinsipper». Det ville være en grov undervurdering av kirkens legfolk og prester — Per Lønning blant dem —

å tro at de er uvitende om, eller ufolksomme overfor det pinefulle ved slike situasjoner. Etter den uendelige og brede debatt vi har bak oss om abortsaken turde ikke bare deres overbevisninger, men også deres faktiske innsikt i situasjonene — noen av dem desperate — være klare nok. Enkelte i Arbeiderpartiet har trolig fryktet «kollisjonskursen» allerede da «fri (senere: selvbestemt) abort» ble ført opp som programsak, og det ikke bare av taktiske årsaker. Striden ble bitter, «seieren» i Stortinget hårfin. Kirkens nokså samlede advarsler ble suverent overhørt inntil den ukloke formløshet: Kirken var ikke engang nevnt blant de mange «hørings-instanser» som lovutkastet skulle forelegges til uttalelse. Det var tankeløst, og måtte virke arrogant.

Feilvurderingen har kanskje en av sine kilder i dette: Norske sosialdemokrater tenker naturlig nok nordisk. Deres partifeller i Sverige og Danmark hadde også med statskirkeordninger å gjøre, og syntes å angi et mønster: Sekulariseringspolitikk, ubesværet av en stadig mer tannløs, taus og føyelig kirke, ubønnhørlig på vei mot samfunnets margin. En dag ville den være så svekket og utmanøvrert, at «atskillelsen» kunne bli en stille

utskillelse, i et samfunn der ingen religiøs gruppe lenger skulle være særlig privilegert. Det virket så logisk og sikkert.

Nå vet de bedre — Norge er et aparte land og følger ikke helt modellen. «Bare 21 % i Norge kaller seg personlige kristne», forteller «Dagbladet», på grunnlag av en opinionsundersøkelse. Dette «bare» røper bladets ukyndighet i slike saker. I et folk som med smått og stort teller 4 millioner, er det et overraskende stort antall mennesker. Tar en blyanten og regner etter, blir det en formidabel livssynsgruppe i et moderne samfunn, med store belter av sympati ut over det ganske forpliktende uttrykket «personlig kristen». Det er denne gruppe som — ellers stridbar, men her nokså enig og sluttet — føler seg utfordret, i det farligste politikere kan binde an med: Samvittigheten.

AKUTT STRID

Per Lønnings dramatiske og meget personlige gestus har gjort akutt en strid som var uunngåelig, men som kunne fordelt seg mer umerkelig og upersonlig i mindre fektninger ut over årene. Nå kommer den massivt — ubeleilig for både Stat og Kirke, med atskillig forvirring til følge. Og det skjer over en sak som, hvor alvorlig den så er, bare er én enkelt del av konfliktmønsteret.

Som katolske kristne er vi — i statkirke-forholdet — lite mer enn interesserte tilskuere til en prosess som allerede var under utvikling, og altså nå blir voldsom. Vi har hverken privilegier å tape eller fordeler å oppnå ved en eventuell endring i forholdet mellom Stat og Kirke i Norge. Dertil har vi et internasjonalt begrunnet inntrykk av at nærheten, om så bare i paragrafer og konkordater, mellom Stat og Kirke blir et stadig mer belastet mønster i tidens politikk, og at «fri kirke i fri stat» ikke bare er fremtidens modell, men simpelthen den beste.

For begge parter. Så taler de begge klart.

Halveis i et kvinneår

(Side 186)

«En nifs på

(Side

REDAKSJONELT:

EN SOMMERHILSEN

Det var i de dagene vi laget dette sommernummeret.

Nyhetene var kalde og skremmende, det var vanskelig å finne noe fredelig å skrive om. Lørdag den 7. juni for-

En
klown

Ved en feiltagelse sto det nylig følgende lille anmodning i et lite katolsk menighetsblad i en liten norsk by:

«Vi er takknemlige for små bedrag.»

Jeg sier ikke hvor, bortsett fra at det var i Oslo. Noe mer sier jeg ikke. Bortsett fra at det gjaldt en innsamling i forbindelse med noe ombygningsarbeider.

Det kan være at det bare var en trykkfeil, vi rammes av slike noen og hver. Her i ST. OLAV hadde vi en gang noe om at kommunionen under begge skikkelser kunne gis til voksne f e m l i n g e r.

Ikke sant, vi gjør alle feil.

Og jeg kom til å huske på noe annet også:

Den gamle historien om den hollandske presten i Akersveien i tredveårene som i en preken talte om at folk kledde seg i sakk og eske.

Jo, ordene er vanskelige. Det blir enkelte ganger mange små bidrag til en klownespalte.

Men det var ikke det jeg skulle snakke om egentlig. Jeg ville si GOD SOMMER. Håper dere får noen fine uker.

Vi sees siden.

taltes at «flyktninger som ikke ville vende tilbake til Vietnam var uønsket i Norge». Det mente i hvert fall flere organisasjoner på venstresiden, blant dem Solidaritetskomiteen for Vietnam, Studentersamfunnets styre, AKP(m-l) og Kvinnefrontens Arbeidsutvalg.

Samtidig satt vi fremdeles med stoff om høyre-ekstremistenes utfall mot jøder og andre, en propaganda som vi hadde trodd vi var ferdig med, men som nå har dukket opp igjen i Norge.

Nei, på slike dager er det uhyre vanskelig å skrive noe som ikke bare skaper uro, ny angst og nye ergrelser. Det er vanskelig å skrive noe som er en motvekt mot dagens politiske galenskap.

Undertegnede valgte til slutt et dikt mange av dere kjenner, Frans av Assisis bønn om fred. Bedre enn noe jeg kunne prestere tolker dette diktet etter min mening noe helt vesentlig i det å være kristen — i denne tiden:

Herre, gjør meg til et redskap
for din fred.

Hjelp meg til å spre kjærlighet
der hatet gror,
tro hvor det rår tvil,
håp hvor det er angst og nød.

Hjelp meg til å bringe forlatelse
der hvor det er begått urett,
å skape enighet hvor det er strid.
å spre lys hvor det er mørke,
å bringe glede der sorgen bor.

Mester, hjelp meg å søke
ikke så meget å bli trøstet
som å trøste,
ikke så meget å bli forstått
som å forstå,
ikke så meget å bli elsket
som å elske.

For det er ved å gi at vi får,
ved å tilgi at vi selv
får tilgivelse,
ved å miste vårt liv at
vi vinner det.

Det er ved å dø at vi oppstår
til det evige liv.

Vel, la de linjene være en sommerhilsen til hver og en av dere. Gud har ikke rørt ved noen av oss for at vi skal føle oss trygge og frelste. De andre er jo ikke trygge, ingen av dem. Ingen av partene, ikke i noen av partiene.

Det kan ikke være anderledes for oss.

Men Gud skal hjelpe oss til å smile og ikke hate noen og til å bringe litt varme og litt lys og litt forlatelse inn i sommerukene.

A. R.

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 95 18

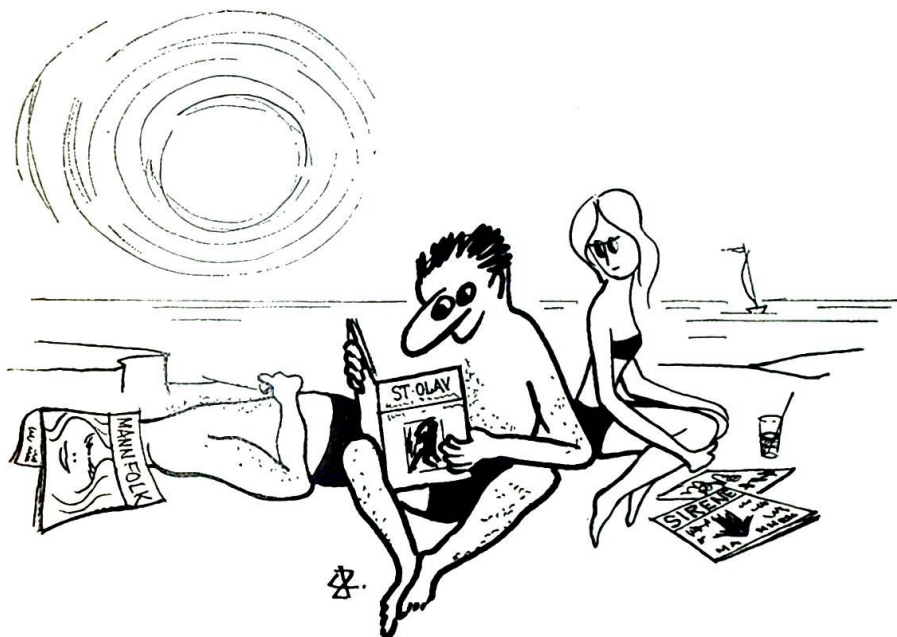
ninnelse»

92)

Pater Thorn svarer

På side 188 i dette nummer bringer vi pater Finn Thorns svar på lektor Kjell Aspaas omtale av paterens bok om Sigrid Undsets kristentro og kirkesyn. Svaret vil interessere mange, vi tror at lektor Aspaas ikke står alene i denne saken. Hans syn var sikkert ganske likt andre katollikkers — leg og geistliges — syn på boken. Det var en katolsk innvending mot den fine omtalen pateren ellers har fått på ikke-katolsk hold.

A. R.

- Det kunne jo hende
at noen spurte Dem
om en
«katolsk mening
om saken»
ikke sant?

St. Elisabeth-hjemmet
på
Nordstrand
innviet

(Side 190)

Olsok 1975

PILGRIMSFERD TIL STIKLESTAD

St. Olavs menighet i Trondheim har også i år to parallelle arrangementer i forbindelse med valfarten til Stiklestad:

Alternativ I:

Fredag 25. juli og Lørdag 26. juli.

Samlingsdager på Sund Folkehøgskole med foredrag, liturgi, kirkebesøk i egnens middelalderkirker etc., som forberedelse til feiringen av Olsok.

Søndag 27. juli avgår pilgrimsferden til Stiklestad hvor vi møtes med deltakerne fra resten av landet. Program som nedenfor.

Påmelding før 20. juli til

St. Olavs Kirkes Menighetsråd,
Sildråpeveien 26 F, 7000 Trondheim.

Alternativ II:

Søndag 27. juli.

Buss fra St. Olavs Kirke, Trondheim kl. 8. Høgmesse på Stiklestad kl. 11 i det katolske kapell.

Olavs-Vesper i middelalderkirken kl. 14.

Historisk festspill om Hellig Olav på friluftscenen kl. 15.

Tilbakereise ca kl. 18, med stopp og Takkegudstjeneste i St. Torfinns Kirke, Levanger.

Påmelding før 20. juli til

St. Olavs Kirke,
Prinsensgt. 2A2, 7000 Trondheim.

Halveis i et kvinneår

Av Karin Gullerud-Johannessen O. P.

«Sinnet har kjølnet, demonstrasjonstogene er blitt sjeldnere og likeså «ritualmordene» på fienden — Mannen,» skriver det amerikanske bladet TIME i en oversikt over kvinnens stilling i USA i dag. «Det er nå en mer moden feminisme som viser seg i arbeidet for likhet på arbeidsplassen, i hjemmet og i politikken,» heter det. «Kvinnebevegelsen øker, i betydning og omfang. Den amerikanske kvinne ser klarere på seg selv og sin fremtid, og landets største feminist-organisasjon har vokst fra 12 000 til 55 000 medlemmer i løpet av de siste tre årene. En lov om like rett for kvinner og menn er blitt vedtatt av Kongressen, men man frykter stadig at den økonomiske nedgangstid USA nå gjennomlever, skal ødelegge alt det kvinnene har vunnet de siste fem årene.»

«I USA var det egentlig 1974 som var «Kvinneåret». Mer enn noen gang før gjorde kvinnene seg da gjeldende på de forskjellige områder. Flere kvinner kom inn i offentlig styre og stell. Connecticut fikk USA's første valgte kvinnelige guvernør, Ella Grasso, og New York valgte en kvinnelig viseguvernør, Mary Anne Krupsak. Presidenten for et forbund av kvinnelige politikere, Jane McMichael, har denne forklaringen: «Tidligere var det kvinner i femti-årene som kastet seg inn i politikken som en slags hobby. I dag er det flere og flere unge yrkeskvinner som tar sikte på en politisk karriere.»

I forretningslivet motarbeider man bevisst diskrimineringen av kvinner, og de oppnår stadig oftere ledende stillinger. En katolsk ordenssøster, Jane Scully, ble nylig første kvinnelige medlem av direksjonen for Gulf Oil.

Stadig flere kvinner blir leger, og de spesialiserer seg gjerne på områder som hittil har vært ansett som typisk «mannlige». Men hvilket område de enn velger, kvinnene er målbevisste. Det er i dag flere menn enn kvinner som oppgir sine studier.

Mange ektemenn tar sin del av husarbeidet, og enkelte ektepar går så langt at de setter opp en arbeidskontrakt.

Det vakte liten glede innen den episkopale kirkes hierarki da elleve kvinnelige prester ble ordinert for et år siden. Ordinasjonen var muligens ulovlig, men hendelsen viser med all ønskelig tydelighet at arbeidet for kvinnens likestilling ikke lar seg stanse innenfor kirkesamfunnene heller. De fleste protestantiske kirker i USA har nå kvin-

nelige prester, og jødene fikk nylig sin annen kvinnelige rabbiner.

Trass i kvinnes fremmarsj på alle områder vekker det fremdeles overraskelse når de opptrer i andre roller enn de tilvante, og de må kjempe for å bli respektert og anerkjent av sine mannlige kolleger, sier TIME, som til slutt bemerker: «Disse imponerende landevinninger synes å bevise at feminismen ikke er noen flyktig grille, slik som mennene — og mange kvinner — engang trodde, men at den er en sterk og varig makt i samfunnet. Ennå blir kvinnens frigjøring hemmet av tabuforestillinger, av selvgodhet og av kvinnes egen motvilje mot å oppgi sin underordnede rolle. Før man har overvunnet disse hindringene, er tiden for det virkelige «Kvinneår» ennå ikke inne.»

● I Brussel skal det i slutten av august holdes konferanse om «Samarbeidet mellom mann og kvinne i samfunnet og i Kirken». Arrangør er det katolske forskningsinstitutt «Pro Mundi Vita» i samarbeid med Kirkenes Verdensråd og en rekke andre kristne organisasjoner. Deltagerne i studieuken kommer fra hele verden, flest kvinner, men også en del menn.

Om hensikten med denne studieuken sies det: «Gjennomgripende forandringer i samfunnet har ført til at man setter spørsmålsteget ved kvinnes tradisjonelle rolle og plass og dermed også ved forholdet mellom mann og kvinne. Man spør seg om man bare bør forkaste det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret eller prøve å sette noe annet i stedet.

Hos et stadig økende antall menn og kvinner vokser den overbevisning at menn og kvinner er likeverdige, og at det bør komme til syne på alle områder av samfunnslivet.

Siden Kirken som fellesskap av mennesker er en del av hele det menneskelige fellesskap, må også den ta opp disse problemene, og da er spørsmålet:

— Bør Kirken gå inn i kvinnebevegelsen og der øve kritikk i evangeliets navn?

— Bør den ikke først granske sin egen samvittighet, slik at den ved konkrete eksempler i sin egen midte kan bli kilde til inspirasjon for et nytt samarbeid mellom mann og kvinne i hele samfunnet?»

I en oversikt over forholdene i den katolske kirke slår man fast: «Til tross for at kvinnene er meget aktive i menighetenes pastorale arbeid, er det fortsatt mennene som har ansvaret på alle områder. Dette er en unormal situasjon, som unektelig henger sammen med problemet kvinnelige prester.»

Kirkens mest kjente teologer ser forskjellig på dette:

— Enkelte, som Delhaye, mener at kvinner ikke kan ordineres i det hele tatt.

— En del godtar ordinasjon av kvinner, men bare til diakoner, ikke til prester. I denne gruppen finner vi blant annet Congar og Vorgrimler.

— Så er det de som mener at det ikke er noe i veien for at kvinner kan bli både prester og biskoper. Noen av dem tror at tiden ennå ikke er moden for dette, mens teologer som Laurentin, Rahner og Armbuster ikke ser noen alvorlig grunn til å vente.

Mange grupper som arbeider for kvinnes adgang til prestetjenesten bemerker at kvinnen ennå for det meste blir oversett i katolsk teologi.

Når man ser bort fra problemet kvinnelige prester, står dette konkrete spørsmålet igjen: Hvordan gi kvinnen virkelig ansvar i Kirkens tjeneste?

For å løse dette problemet foreslår man å arbeide etter følgende retningslinjer:

Oppgavene må betros dem som er mest skikket til å utføre dem, enten det nå er menn eller kvinner. Alt må gjøres for å få større klarhet i saken, og de teologiske undersøkelser må påskyndes, så man snart kan komme til en løsning.

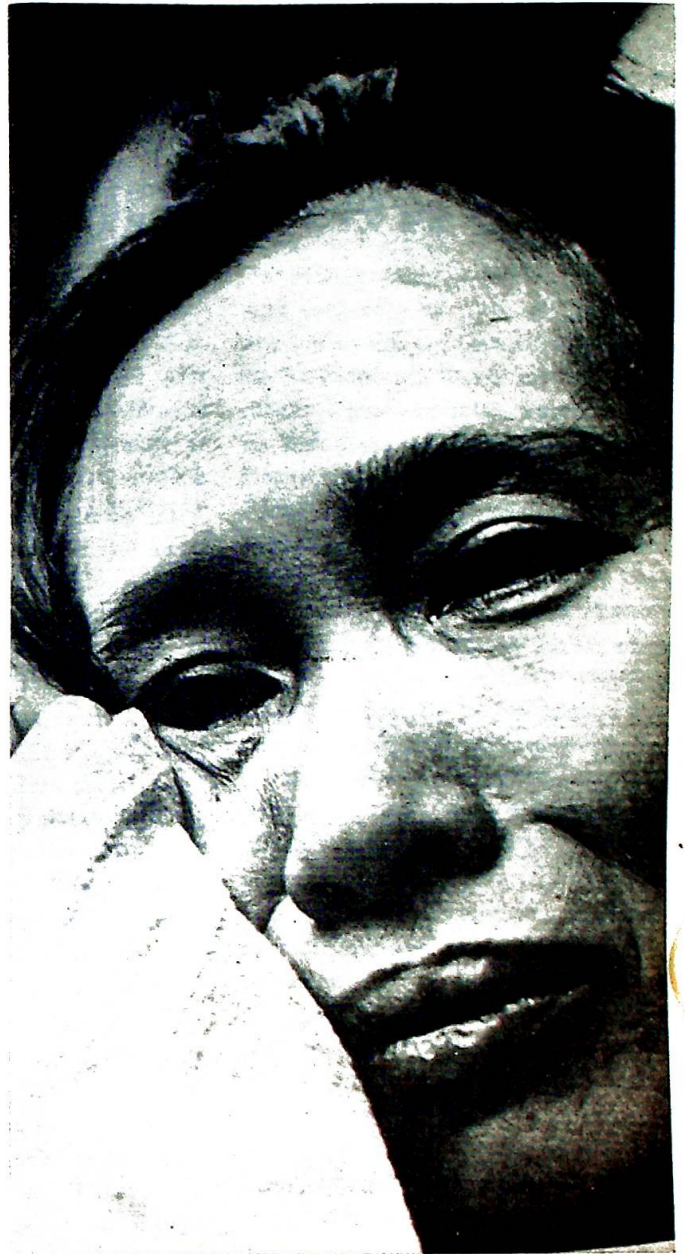
Kvinnene må få ansvarsfulle poster alle steder der det er mulig — bare slik kan man bevirke en mentalitetsendring. Biskopene blir bedt om å passe spesielt på dette i sine samtaler med pavestolen og prøve å få flere kvinner inn i Kirkens sentraladministrasjon.»

Man retter også oppmerksomheten mot samfunnet, arbeidslivet og hjemmet. På alle disse områder er det meget å gjøre før kvinnen har fått samme rettigheter som mannen.

Som et ledd i forberedelsene til studieuken har man også bedt deltagerne svare på noen spørsmål om samarbeidet mellom kvinner og menn i samfunnet og i Kirken. Svarene gir et mangfoldig bilde av kvinnens plass og rolle i ulike deler av verden, i U-land og I-land, men felles for dem er at de beretter mer om vanskeligheter enn om positive erfaringer. De forteller oss at generalsekretær dr. Philip Potter i Kirkenes Verdensråd ikke overdrev da han brukte ordet «sexisme» om forholdet til kvinnene, også innen de kristne kirker. Som vi skal se av de svarene vi gjengir nedenfor, er dette en holdning nær beslektet med rasisme

USA: «Menn og kvinner har fått seg tildelt sine faste roller — og sexismen råder. Det vil si: En gruppe (kvinnene) blir betraktet som underlegne på grunn av sitt kjønn, og kulturen oppdrar både menn og kvinner til å godta dette mønsteret. Kirken har i stor utstrekning bidratt til dette i Vestens samfunn. Kvinnens rolle ble bestemt av menn, og kvinnen ble forbundet med kropp, synd og kjønn. Kvinnens lavere stilling ble ansett som gudgitt, og hennes rolle nøyaktig fastlagt.»

Peru: «Det blir fremdeles ansett for utelukket at kvinner kan ha ansvarsfulle stillinger. Den tradisjonelle oppfat-

ning råder — mannen er den som har autoritet og kunnskap, kvinnen er bedre skikket for underordnede oppgaver som sekretær, pleier, assistent . . .»

India: «Det århundregamle kjønnsrollemønsteret varer ved, og dermed mannens herskerstilling i samfunnet og i forholdet til kvinnen. En pike blir oppdradd til å være snill og lydig. Hun skal ikke høres, bare sees, og hennes rolle er bestemt av hennes kjønn. Hun er datter, hustru, mor — ikke noe annet.

Kristendommen gjør krav på å være en religion som arbeider for alle menneskers likeverd og likerett, men den er like mannsdominert som hinduismen og islam. Mystikken omkring kvinnen bidrar til denne tingenes tilstand: Kvinnen blir betraktet som Herrens tjenerinne, og Herren — det er hver eneste mann innen synsvidde. Så lenge mennene — og kvinnene — ikke har endret holdning, vil det være umulig å få istand et virkelig samarbeid.»

Økumenisk hjertesukk

I «St. Olav» den 24. mai er det tatt inn et leserbrev om min bok om Sigrud Undset. Det gir meg en kjærkommen anledning til å gjøre rede for noen misforståelser som kan oppstå ved lesningen av boken. Betingelsen for å forstå boken og dens intensjon rett, er at man leser tittelbladet og forordet med oppmerksomhet. Boken er et forsøk på en idéhistorisk studie av Sigrud Undsets kristentro og kirkesyn og ikke en biografi av Sigrud Undset, og enda mindre et angrep på hennes person. Dette står uttrykkelig i forordet: «I den etterfølgende undersøkelse er det ikke først og fremst Sigrud Undset som menneske og dikter det dreier seg om, men som «motreformatorisk» katolikk.» Det har da også gledet meg at alle anmeldere hittil — bortsett fra leserbrevet i «St. Olav» — har forstått dette. Jeg har fått høre at boken er «rik på ekte begeistring for Sigrud Undset» (Solumsmoen), at den vidner om «varm beundring og intim forståelse» (Houm), og at jeg ikke «ønsker å redusere henne som menneske, som alvorlig kristen eller som stor dikter; det er hennes «motreformatoriske» holdning han vil korrigere» (Flottorp). Noe slikt ser det altså ut til at lektor Aspaas ikke har kunnet oppdage i boken. Den har bare smertet ham.

I denne forbindelse er pater Lutz' navn blitt trukket inn. Her dreier det seg om det samme, leserbrevets utilbørlige sammenblanding av sak og person. Jeg har den største ærbødighet for min ordensbror pater Lutz, men jeg har tillatt meg å peke på at selv en så stor teolog som pater Lutz i den konfesjonelle polemikk han sto oppe i i 1920-årene kunne uttrykke seg på en måte som motparten måtte misforstå. Samtidig fremhever jeg

«det høye stade han førte debatten på». Dette kaller lektor Aspaas «å desavuere pater Lutz». Jeg overlater til leserne av min bok å avgjøre om dette er rettferdig.

Jeg er fullt klar over at boken kan virke nærmest sjokkerende for lesere som mangler forståelse for økumenisk trosholdning. I leserbrevet sies det, at jeg er meget sterkt økumenisk orientert — det lyder i sammenhengen nærmest som en bebreidelse — og det føyes til at professor Molland har vært en av mine rådgivere. Dette gir inntrykk av at det er professor Molland som har ført meg ut på økumenismens ville veier. I virkeligheten forholder det seg helt annerledes. Jeg kan si det slik: Jeg har hatt den lykke å oppleve Det 2. Vatikankonsil 1962—65 allerede i 1933—39. Da hadde jeg nemlig som lærer under studieårene hos Dominikanerne i Frankrike en av vår tids største katolske teologer, pater Yves Congar, om hvem pave Paul VI har uttalt, at det for en stor del er takket være ham at konsilet ble slik det ble. Av pater Congar, som ble både min lærer og min venn, ble jeg allerede dengang ført inn i den økumeniske holdning som fikk sin offisielle anerkjennelse på konsilet. Jeg vet ikke hvor godt lektor Aspaas har satt seg inn i konsilets økumeniske orientering, men jeg tillater meg å minne om at det «oppfordrer alle katolske kristne til å tyde tidens tegn og ivrig ta del i det økumeniske arbeid», og videre sier konsilet at det betrakter den økumeniske bevegelse som blitt til «under tilskyndelse av Helligåndens nåde».

Av leserbrevet fremgår det at mitt økumeniske engasjement har ført til at jeg langt på vei kan oppfattes «som representant for evangelisk-luthersk

kristendom». Det er nok også andre som har den oppfatning. Det er heller ikke en helt feilaktig oppfatning. Men det er merkelig hvordan enkelte mennesker liker å sette slike merkelapper på sine medkristne. Særlig alvorlig blir dette når det skjer med nærgående og personlige insinuasjoner om at min konversjon skal ha gitt «anledning til samvittighetskvaler». Dette burde leserbrevets innsender ha spart seg.

Jeg skal altså nærmest være evangelisk-luthersk kristen. Gjerne, — men hva betyr det? Betegnelsen «evangelisk-luthersk» kan forstås i motsetning til katolsk kristendom. Men det er også mulig å se verdiene i evangelisk-luthersk kristendom i en katolsk sammenheng. Det betyr for mitt vedkommende at jeg har kunnet ta min lutherske barnelærdom med inn i den katolske kirke, der den er blitt satt inn i en katolsk helhetssammenheng. Det har betydd en utvidelse og en berikelse. Jeg har fått avskallet de mindre verdifulle elementer i Luthers kristendomsforståelse, og beholdt det beste, slik dette fremfor alt er uttrykt i Luthers lille katekisme. (Om denne katekisme uttalte forøvrig pater Lutz engang. Det står intet galt i den; det gale er det som ikke står der). Slik har jeg fått min katolske tro utdypet gjennom de sentrale evangeliske verdier som er protestantisk kristendoms varige fortjeneste.

Det er ut fra en slik økumenisk trosholdning min bok om Sigrud Undset er skrevet. Under utarbeidelsen har jeg også hatt mine protestantiske brødre i tankene, og søkt å uttrykke meg slik at også de kan forstå hva som i dag virkelig er katolsk tro. At da enkelte av mine katolske trosfeller, i likhet med lektor Aspaas, finner mi-

ne synsmåter altfor «progressive» kan jeg godt forstå. Lektor Aspaas omtaler et par punkter, som han ber meg gjøre rede for. Her har jeg litt vanskelig for å fri meg fra inntrykket av at dette betenkelig minner om en inkvisisjonsdommers spørsmål til en anklaget. Og igjen blir han nærgående personlig, og spør om jeg kan tenke meg å dra pavens ufeilbarlighet i tvil? Men jeg skal svare på spørsmålet.

Jo, jeg har mine tvil, ikke på Peters hyrdeembete, men på rekkevidden av dets praktiske funksjon i kirken av i dag. Det 1. Vatikankonsil formulerte i 1870 en dogmatisk definisjon av pavens ufeilbarlige læremyndighet, som innskrenket den til bare å gjelde uttalelser «ex cathedra» om tro og moral. En slik ufeilbarlig læreavgjørelse er bare kommet én gang siden 1870,

nemlig i 1950, da Pius XII proklamerte den tradisjonelle lære om Marias opptagelse i himmelen. (Alle nordmenn trodde i middelalderen på denne tradisjon, og feiret den på Marimesse um hausten.) Ved den anledning utga jeg et skrift som forsvarte pavens handling. Jeg skal gjerne, hvis en lignende anledning byr seg, på nytt skrive om betydningen av et læreembete i kirken. Men spørsmålet melder seg i dag om den rent praktiske verdi av en ufeilbarlig læremyndighet, som bare synes å skulle bli brukt med århundrers mellomrom. Alt hva paven ellers, som kirkens høyeste hyrde, lærer og uttaler, har selvsagt krav på den største ærbødighet og anseelse. Det 2. Vatikankonsil sier da også, at selv når paven ikke uttaler seg «ex cathedra», bør de troende slutte seg

til hans avgjørelser med «viljens og forstandens beredvillighet». Men ufeilbarlig er dette ikke, og derfor opplevet vi i forbindelse med pave Paul VI's encyklika «Humanæ vitæ», at de nordiske biskoper sendte ut et hyrdebrev, der de fremholdt at det er «læreembetets oppgave å yte de troende en effektiv hjelp på deres ofte vanskelige livsferd», men at det likevel må fastholdes at «når en eller annen av tungtveiende grunner ikke kan bli overbevist av rundskrivelsens argumenter, så er det alltid blitt anerkjent at man kan ha en annen oppfatning enn den som blir fremstillet i en ikke-ufeilbar kirkelig uttalelse. For det står under enhver omstendighet fast at ingen må handle mot sin samvittighet». Dette er nøyaktig hva jeg uttaler i boken om Sigrid Undset om læreembetets funksjon i kirken av i dag: «En autoritet som ikke dikterer, men appellerer til hvert menneskes samvittighet og personlig ansvar, en «autoritet i dialog», som det er blitt sagt.»

Det var i forbindelse med den autoritetskrise som fulgte etter utgivelsen av «Humanæ vitæ», der Hans Küng — uten at jeg på noen måte er enig i alt det Küng sier — gjorde seg særlig bemerket, at jeg i min bok fremholdt at Sigrid Undset aldri kunne tenke seg muligheten av å dra dogmet fra 1870 i tvil, slik det i vår tid er blitt gjort. Men siden Sigrid Undsets dager har den katolske kirke, ved intet mindre enn et kirkemøte, foretatt en dyptgripende nyvurdering av sin funksjon som kirke i nåtidens samfunn. Da kan ikke vi katolikker bli stående på helt de samme standpunkter som på hennes tid. Vi må innstille oss på at vi er gått over fra en motreformatorisk til en økumenisk epoke i kirkens historie, der kirkens autoritet må funksjonere i samsvar med konsilets proklamasjon av religions- og samvittighetsfrihet.

Lektor Aspaas antyder også at jeg synes ikke å være enig i kirkens nåværende botspraksis. Dette skriver lektor Aspaas i samme stund som den katolske kirke gjennomfører en dyptgripende omforming og fornyelse

(Forts. side 197)

St. Elisabeth-hjemmet

St. Elisabeth-hjemmet på Nordstrand er innviet, den første pensjonæren har kommet, og en ny dag har begynt for søstrene. Den 10. juni vigslat biskop Gran det fine kapellet og huset og uttalte ønsket om at det nye pensjonisthjemmet virkelig må bli et hjem for dem som bor der.

Biskopen feiret messen assistert av den nye rektor for søstrene, pater Johan Castricum og av pater Ronald Hölscher.

Efter messen var det omvisning i huset for de innbudte gjester og hyggelig samvær. Blant gjestene var pater Szentivanyi fra Grefsen, pastor Høgh fra Lillestrøm, pater Hertmann fra Bergen, Josef-søstrenes forstanderinne, søster Andrea, søster Mildri fra Sta. Katarinahjemmet, søster Sunniva fra Veståsen, søster Pia fra Akersveien, arkitekt Bjerke som har æren for at bygget er lagt så ypperlig inn i terrenget, Finn Christensen som har laget det store glassmaleriet i kapellet og andre.

Elisabeth-søstrene kjøpte for mange år siden stykkevis den tomten de nå har bygget på — meget rimelig sammenlignet med de store utgifter prosjektet til sist førte med seg. Sluttresultatet er vakkert, i deilige omgivelser og i et moderne hjem skal nå søstrene fortsette sitt arbeide i Oslo. Det er nok slutt på de lange, slitsomme dagene i Urtegaten, men allerede nå anes de nye oppgaver som melder seg for å gjøre hjemmet på Nordstrand til et fredens og troens og trygghetens sted, preget av fellesskap. De første ukene var sikkert en kraftig og vanskelig overgang for noen av søstrene — men allerede den 10. juni smilte man virkelig igjen. Og vi andre ønsker dem lykke til.

(Det skal bo tyve søstre og atten pensjonærer på hjemmet.)

RED.

ST.OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 50,— PR. AR

KORT

I en tale til nesten 10 000 deltagere i den internasjonale karismatiske bevegelses møte i Rom, fremholdt pave Paul VI bl. a.:

Den åndelige fornyelse skaper gode muligheter for Kirken og for verden.

Bevegelsen må imidlertid ledes av Kirken, og karismatikkerne må ikke la seg føre på avveier av følelser og stemninger.

Paven ba dem om å være «et synlig tegn på Den Hellige And i Kirken.» Og han la til:

«Intet er mer nødvendig i en verden som blir mer og mer sekularisert, enn at vi ser den åndelige fornyelse som Ånden inspirerer i de mest forskjellige områder.»

En amerikansk kirkehistoriker, pater Robert A. Graham har vært en av de fire som har arbeidet med utgivelsen av akter og dokumenter fra Den hellige stol i tiden ved siste verdenskrig. I en artikkel om eutanasi i nazi-tiden, skriver pater Graham at mordene på «livsuduelige» personer i Hitler-Tyskland ble innledet 1940—41. Da ble mellom 80 000 og 100 000 tyskere og østerrikere som led av mentale lidelser, epilepsi eller store kroppslige defekter henrettet i nye gasskamre. Aksjonen bygget på en beslutning Hitler fattet i slutten av oktober 1939 etter det polske felttoget.

NYTT

Graham peker på at det forekom debatt om eutanasi allerede før Hitler-tiden. Spørsmålet om tvungen sterilisering ble diskutert allerede under Weimar-republikken. I 1930 ble det katolske standpunktet lagt frem i Pius XIs rundskrivelse «Casti Connubi». Her ble det sagt at staten ikke har rett til å sterilisere for å skaffe nasjonen «bedre avkom». Men til tross for Kirkens protester ble det etter nazistenes maktovertagelse i 1933 innført en lov om tvangssterilisering av personer med arvelige sykdommer.

Det romerske sekretariat for ikke-troende holder for øyeblikket på med en stor undersøkelse om ateisme blant Europas ungdom. Undersøkelsen som skal være avsluttet i november kom i stand etter den siste Bispe-synoden hvor man drøftet «evangelisering i den moderne verden».

Antall katolikker på Island var ved årsskiftet 1 359, det vil si drøyt en halv prosent av befolkningen. Tallet økte med 50 i fjor.

Biskop Frehen og syv prester arbeider i denne katolske gruppen. To av prestene er født på Island, de øvrige er hollendere.

«St. Pius Xs presteselskap» som ble grunnlagt i 1970 i Sveits av den fransk-fødte erkebiskop Marcel Lefebvre er fratatt de kirkelige myndigheters godkjenning og støtte. Dette fremgår av en melding fra det sveitsisk katolske nyhetsbyrå KIPA som siterer en uttalelse den 9. mai av biskop Mamie av Lausanne, Geneve og Fribourg. Biskopen sa da at det ble gitt en godkjenning «ad experimentum» i 1970 for en periode av seks år. På grunn av presteselskapets holdning hadde det nå blitt nødvendig å inndra godkjenningen, noe som var skjedd i overensstemmelse med Vatikanet.

Vaktskifte på Mariaholm

Om noen dager forlater familien Ruyter Mariaholm, etter at Kjell og fru Bodil og deres unge, ikke minst Knut, i seks år nå har gjort en fremragende innsats som bestyrere på Skolesenteret. De flytter til Hamar hvor Kjell Ruyter har overtatt en ansvarsfull stilling ved Statsbanene, og deres hus og oppgaver på Mariaholm går over til Gjermund Høgh, en ellers ikke ukjent mann på stedet. På vegne av svært mange vil vi på ST. OLAVs redaksjon takke Ruyters for deres helhjertede innsats, for slitet og for den andel de har i det vellykkede resultat. De har gjort en fin arbeidsøkt i bispedømmets tjeneste.

Som mangeårig, ikke-katolsk leser av St. Olav kan jeg ikke motstå fristelsen til å kommentere lederartikkelen i nr. 9, 1975.

Det er både forunderlig og en smule «anstøtelig» at redaksjonen av et allsidig og opplysende blad som St. Olav så hyppig skal måtte se seg nødt til å rykke ut med forsvar for redaksjonens linje.

Det er de dagsaktuelle ting, de som det er så viktig at vi kristne tar et klart standpunkt til, både som enkeltmennesker og som kirke, St. Olav tar opp og behandler.

En som selv befinner seg i et akademisk miljø stiller muligvis med handicap når det gjelder å bedømme bladets akademiske legning. Allikevel vil jeg understreke at det meste stoffet, især det som kommer fra redaksjonens hender er så velskrevet at det skulle nå frem til de fleste.

Til slutt vil jeg nevne at det orienterende stoff om katolikker i inn- og utland er av så stor interesse for en ikke-katolikk at det i høy grad også burde være det for katolikker. (Redaksjonen vil neppe få vanskeligheter med oversettelser om det er ønskelig.)

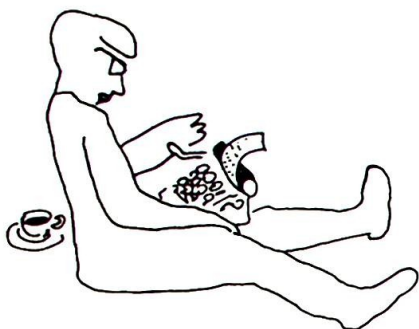
Tusen takk for godt blad!

NENNE HOGNESTAD,
Trondhjem.

«Dette presteselskapets tydlige tilknytning til gamle liturgiske tradisjoner og det latinske sprog samt dets vilje til å forsvare troen og den kirkelige ordning mot visse tanke- og handlingsmønstre, har vist seg å bære helt identisk med en fullt bevisst avvisning av det annet Vatikankonsils beslutninger og pave Paul VI's autoritet», sier biskop Mamie.

En anglikansk gudstjeneste ble i slutten av april for første gang feiret innen Vatikanets område. Det var en gruppe domprester fra den protestantisk-episkopale kirke i USA og Kanada som besøkte Rom. Gruppen ble fulgt av den katolske erkebiskop av Washington, William Wakefield Baum, deltok i en pavens audienser og hadde et møte med lederen av Enhetssekretariatet, kardinal Jan Willebrands. Fra Rom fortsatte gruppen til Assisi.

Uken som gikk

NIFS PÅMINNELSE

Det var kanskje noen som syntes at ST.OLAV viftet med gamle spøkelser da vi i forige nummer av bladet minnet om jødernes BRENNOFFER i siste storkrig.

Dessverre gjorde vi ikke det, saken var skremmende aktuell. Hør på denne avismeldingen fra torsdag den 5. juni:

Fire norske jøder, forbrukerombudsmann Charles Philipson, professor Leo Eitinger, direktør Kai Feinberg og pianisten Robert Levin, har i et brev til kirke- og undervisningsminister Bjartmar Gjerde reagert meget skarpt mot uttalelser fra lektor Olav Hoaas i et intervju med Dagbladet onsdag. I intervjuet hevder Hoaas at det ikke er bevist at det eksisterte gasskamre i Tyskland under krigen, og han tar til orde for at jødene bør isoleres dersom de ikke frivillig vil flytte til Israel.

I brevet til statsråden trekker de fire frem hans uttalelser om disse forhold, og ber departementet bringe på det rene om uttalelsene stammer fra Hoaas, som er lektor ved Stokmarknes gymnas i Nordland, der han underviser i engelsk, historie og religionshistorie. Dersom uttalelsene stammer fra lektor Hoaas, går vi ut fra at dette får konsekvenser for hans stilling som historielærer i den høyere skolen i Norge, heter det i brevet.

Norsk Lektorlag erklærer seg sjokkert over uttalelsene fra Hoaas, og gjør i en pressemelding oppmerksom på at han ikke er medlem av lektorlaget.

Brevet fra de fire jødene til kirke- og undervisningsministeren har følgende ordlyd:

Undertegnede norske jøder har med forferdelse lest et intervju i Dagbladet med lektor Hoaas. Ifølge det som gjengis i Dagbladet, skal lektor Hoaas bl. a. ha uttalt: «Hitlers gasskamre har aldri eksistert, det finnes ikke jøder som har sett at jøder er blitt gasset i hjel. Nålevende norske jøder som ikke frivillig vil emigrere, bør isoleres i et eget jødesamfunn.»

Vi vil anmode det ærede departement om å bringe på det rene hvorvidt lektor Hoaas har fremkommet med disse uttalelser. Dersom dette skulle medføre riktighet at de siterte uttalelser stammer fra lektor Hoaas, går vi ut fra at dette får konsekvenser for lektor Hoaas' stilling som historielærer i den høyere skole i Norge. Det må selv i et demokrati være grenser for hva som kan tillates av synspunkter fra en tjenestemanns side, hvis oppgave er å undervise ungdommen.

Det er unødvendig å kommentere utsagnene nærmere. Vi som har gjennomlevd Hitlers jødeforfølgelser, trodde aldri vi skulle oppleve uttalelser av den karakter det her er tale om i Norge anno 1975. På bakgrunn av de erfaringer hver og en av oss har

hatt, vet vi imidlertid hva det kan innebære dersom lærere med de synspunkter som er referert i Dagbladet, får anledning til å virke i den norske skole. Kopi av nærværende skriv er sendt til riksadvokat Dorenfeldt.

Med hilsen Charles Philipson, Leo Eitinger, Kai Feinberg, Robert Levin.

I en pressemelding fra Norsk Lektorlag blir det vist til de samme uttalelser som i brevet fra de fire norske jødene, og lektorlaget uttaler:

«Norsk Lektorlag er sjokkert over de nazistiske raseteorier og den bevisste historieforfalskning som kommer frem i intervjuet. Det gjør ikke saken bedre at vedkommende lektor har fag som kristendoms-kunnskap og historie.

Norsk Lektorlag gjør oppmerksom på at vedkommende lektor ikke er medlem av vår organisasjon.»

* *

Det var en nifs påminnelse. Vi visste at vi hadde ekstremistene på ytterste venstre, nå trådte plutselig ekstremistene på ytterste høyre frem. Begge parter snakker om vold.

Det er i en slik situasjon lett for det store flertall av mennesker som er for demokratiet å miste hodet, vi har sett det hende før i Europa. Her hjemme var det sporveisbetjeningen i Oslo som lot seg snakke rundt av sine venstresideledere og tvang frem at to nynasjonalister som var ansatt i Oslo Sporveier ble sagt opp — dumhet skulle bekjempes med mer dumhet.

Den kjente høyesterettsadvokaten Alf Nordhus sa visst hva noen av oss tenkte i et NRK-program om oppsigelsene. Han sa:

«Mye tyder på at det norske samfunn er inne i en hysterisk fase.»

* *

Med ett kunne vi tyde tegn på et slikt hysteri både her og der. En bibelskolelærer skrev at dødsstraff var aktuelt for grove synder for eksempel. Vi fortsatte nok å se på Detektimen og pusse bilen og klage over matprisene, men inne i oss kjente mange frykten.

Det lå en utfordring i luften, som en journalist skrev, «ville demokratiets sanne venner ta utfordringen alvorlig?»

* *

I Aftenposten for den 7. juni skrev Eivind G. Karlsen blant annet dette:

«Fjernsynsprogrammet i forrige uke om de ekstreme — politiske ungdomsorganisasjoner på høyresiden kom som et sjokk på de fleste. Det måtte virke som et voldsomt tilbakeslag at nazistiske idéer påny har slått rot i Norge, spesielt for dem som gjennomlevet Nazi-Tysklands okkupasjon av vårt land og det senere oppgjør med landsforræderne. Det er et gammelt mønster som går igjen: Revolusjon avler reaksjon. Folkene i Nasjonal Ungdomsfylking og dens beslektede organisasjoner og grupperinger, bedyrer at de ikke er nazister. Men de mener det samme som nazistene i vesentlige spørsmål. Det som i virkeligheten skjer, er at man med frykten for kommunistisk revolusjon som brekkstang, forsøker å gi rene nasjonalistiske og rasistiske tanker et avgjørende gjennombrudd i vårt land. Dette vil ikke la seg gjøre sålenge de store flertall av det norske folk bevarer troen på vårt demokrati, at det er verd å kjempe for — og viser dette ved i valg å støtte de partier som bygger på folkestyret. Menvi er mer sårbare enn mange kanskje er villige til å erkjenne: EF-striden viste at nordmenn kan engasjeres når man slår på de nasjonale strenger.

Det er fortsatt vanskelig å bedømme den tallmessige styrke hos de ekstreme på høyresiden. Under fjernsynsprogrammet hevdet NUFs formann, Erik Blücher, at organisasjonen hadde ca. 900 medlemmer. Det er grunn til å tro at f. eks. Anti-Kommunistisk Allianse har vesentlig mer beskjeden tilslutning. Samlet utgjør disse grupperinger neppe mer enn drøye 1000. I tillegg kommer de som har bevart troen på nazistiske idéer gjennom okkupasjon og etterkrigstid.

Denne utvekst på ytterste høyre fløy i norsk politikk kan selvsagt ikke bagatelliseres eller neglisjeres, selv om grupperingene er små. Alene den fortsatte eksistens av de idéer de tror på, er en alvorlig tankevekker. I slutten av 1920- og begynnelsen av 1930-årene var det mange som hadde vanskelig for å ta Quisling og Nasjonal Samling helt alvorlig som innslag i norsk politikk. Men all latter forstummet da tyskerne kom og NS-folkene rykket inn i maktposisjoner i vårt samfunn.

De revolusjonstro kommunister er vel kjent og ofte omtalt, spesielt slik de fremtrer i formann Sigurd Allerns Arbeidernes Kommunistparti (marxist-

leninistenes) og i student-verdenens Rød Front. Partiet er registrert og stiller valglistor, men har ingen tro på at sosialismen kan nåes ad demokratisk vei. De tror derfor på revolusjon og er i beste fall bare skinnendemokrater. AKP har antagelig et par-tre tusen medlemmer og sympatisører, de fleste i Oslo og Oslo-området.

Selvsagt legger det revolusjonære AKP seg på en konfrontasjonslinje overfor de ekstreme på høyrefløyen. Partiorganet Klassekampen moter dem med appellen: «Knus det nye nazipartiet!». Nazismen må bekjempes så tidlig som mulig. Det er alle progres-sives plikt å sørge for at nazipartiet dommes nord og ned, blir bekjempet og forbudt, heter det, «Ny-nazistene er», skriver Klassekampen, «dødsfiender av arbeiderklassen og alle virkelige demokratiske krefter».

Hvem er så disse ytterliggående nasjonalister? De finnes først og fremst i organisasjonen Nasjonal Ungdomsfylking, med medløpere og meningsfeller i Antikommunistisk Allianse, Jerngarden og Demokratisk Ungdomsforening. Formannen i NUF, Erik Blücher, bekreftet i TV-programmet at forberedelsene til dannelse av et nytt politisk parti så å si er ferdige. Det hevdes at dette skjer med støtte fra bl. a. Aksjonspartiet, som for noen år siden sto frem med motstand mot norsk bistand til utviklingsland som vesentlig drivkraft. NUF står på det samme, og vil dessuten gjøre innvandringsstoppen permanent og hjemsende fremmedarbeidere som oppholder seg her i landet. — Det er flertall i folket for «Norge for nordmenn» hevder de.

Dette er helt i tråd med den rasisme som Hitler og hans trosfeller sto for, bl. a. med rendyrkelse av den «ariske rase» som mål. Nasjonal Ungdomsfylking og de beslektede grupperinger bedyrer at de ikke er nazister, tvertimot tar de bl. a. avstand fra Nazi-Tysklands forsøk på utryddelsen av jødene. Men de mener det samme: Nasjonal Ungdomsfylking anerkjenner moderne raseforskningstoser, som går ut på at det eksisterer arvebestemte, psykologiske nivåforskjeller mellom folkerasene, og at det er rasen som er den kulturskapende faktor.»

* *

Dette er vårt sommernummer, det skulle være trygt og godt. Fullt av fred.

Jeg beklager, virkeligheten er ikke slik i juni 1975.

Per Benjett

Den nye abortloven

«Hårreisende kynisme»

«Ingen bør forundre seg over at den holdning som er kommet til uttrykk gjennom dette lovvedtaket, kan få dramatiske konsekvenser», sa stortingsmann Lars Roar Langslet i sitt innlegg på Tinget da den nye abort-loven ble vedtatt. Hans ord viste seg å være forutseende, biskop Lønnings avskjed ga dramatisk varsel om en klar kristen protestholdning til den nye loven.

ST. OLAV gjengir her Lars Roar Langslets syn:

Lars
Roar
Langslet

Da forslaget om «selvbestemt abort» ble avvist av Stortinget for få måneder siden, var det klart at Regjeringen trengte bredere parlamentarisk støtte for å få vedtatt endringer i abort-loven. For å oppnå den støtten måtte den akseptere at loven fortsatt skulle bygge på nevndbehandling med et indikasjonsgrunnlag som hittil — men med visse endringer i prosedyren som de fleste var enige om.

Det vakte derfor adskillig forbauselse at Regjeringen allikevel kom med et lovforslag som det måtte vite at opposisjonen fra forrige gang ikke kunne godta. Forslaget varslet en klar liberalisering. Indikasjonene var gjort slappere og mer utflytende og ansvaret mer diffust — det siste især gjennom adgangen til å delegere avgjørelsen til én lege.

Men det skulle komme verre ting. Under komitébehandlingen i Stortinget gjorde flertallet (A + SV) en rekke viktige endringer i opplegget, og disse fikk dessverre flertall i Odelsting og Lagting. Den ene opprører i SV, som hadde hindret «selvbestemt abort» ut fra kristen overbevisning, stemte nå for et lovmønster som i praksis vil måtte føre til omtrent samme resultat.

For første gang i norsk lovgivning er adgangen til å ta liv blitt lovfestet som en rettighet. Og indikasjonsreglene er gjort så vide og altomfattende at en må spørre: Kan det etter dette overhodet tenkes tilfeller der en nevnd kan avslå abort og likevel føle seg trygg på å stå på lovens grunn?

Det er bl. a. lovfestet at hvis omsorgen for barnet etter fødselen kan føre til en «vanskelig livssituasjon» for kvinnen, har hun «rett» til å få

Filmspalten på siste side:

„Alice bor her
ikke lenger”

---

abort. Hennes egen vurdering av spørsmålet skal tillegges stor vekt. Vil en kvinne noen gang søke abort uten at hun vurderer sin situasjon som vanskelig? Vil ikke omsorgen for et nyfødt barn alltid føre til at morens livssituasjon blir vanskeligere enn før?

All erfaring viser at lovendringer på dette felt skyver praksis foran seg. Også denne gang fikk man høre at lovendringene bare var justeringer for å dekke det som er blitt praksis; men man skal være temmelig naiv for å se bort fra at både antall søknader og innvilgelsesprosenten vil stige merkbart etter dette. Etter hvert må det bli noe nær umulig å avslå søknader overhodet. Og skulle det allikevel skje at en nevnd avslår, sørger den nye lovregelen om automatisk anke for å stemple ethvert avslag som prinsipielt mistenkelig. Med et slikt innhold er det klart at hele mønsteret med nevnd-behandling blir et meningsløst og overflødig hyster om et innhold som i praksis betyr selvbestemt abort. Og det er åpenbart hensikten: Nevndene vil bli redusert fra instanser med et selvstendig vurderingsansvar til registreringsapparater for abort. Så blir det bare et lite håndgrep å fjerne nevndene i neste omgang, og dermed er målet nådd.

Selvbestemt abort hadde iallfall den fordel at det plaserer ansvaret klart — selv om det er et fryktelig ansvar å bære. Den nye loven pulveriserer ansvaret. Og den er systematisk blitt formet slik gjennom flertallets endringsforslag at impulser som kan tenkes å motvirke ønsket om abort, skal fjernes. Det klareste eksempel er at kvinnen herefter uttrykkelig må gi tillatelse til det, før man kan gi henne opplysninger om den hjelp samfunnet kan tilby dersom hun allikevel velger å bære barnet frem. Den automatiske anke gjør at hun etter et eventuelt avslag ikke trenger overveie om hun vil opprettholde søknaden. Det er åpenbart om å gjøre å fjerne alle bremses på ønsket om abort.

Jeg trodde før at alle var enige

om at abort er en nødløsning som helst bør unngås. Men da jeg fikk lese flertallets forslag, måtte jeg revidere dette syn.

Jeg trodde også at alle ønsket et visst rettsvern om det ufødte liv. Men også den illusjonen dunster bort. Det eneste stedet hvor flertallet argumenterer med hensynet til barnet, er der hvor det slår fast at når moren ikke kan dra tilfredsstillende omsorg for det etter fødselen, kan fosteret fjernes. Hensynet til barnet brukes altså som argument for at det kan berøves livet! Hadde det enda stått hensynet til moren, eller hensynet til å spare samfunnet for problemer! Da ville det i det minste vært en slags logikk. Slik resonnermentet nå er formet, er det et tankeløst uttrykk for hårreisende kynisme.

Gjennom den nye abort-loven er det tatt avgjørende skritt bort fra det vern om menneskelivet som er og må være et sentralt kristent anliggende. Det vernet var spinkelt nok med den lov vi hadde. Nå er adgangen til å fjerne spirende menneskeliv blitt lovfestet som en «rett» — og et fullt akseptert middel til å løse sosiale problemer. Oppmerksomheten er ikke blitt konsentrert om den bekymringsfulle veksten i antallet aborter, og de sosiale og menneskelige problemer som burde angripes for å komme denne tendensen til livs — men den er blitt konsentrert om det angivelig store fremskritt at enda flere bremses skal fjernes, så tallet kan bli enda større. Det er de få

avslagene etter någjeldende lov som har vakt bekymringer hos flertallet — ikke den bagatelliseringen av liv og død som følger med en voksende likegyldighet og kynisme i forholdet til abortproblemet.

Ingen bør forundre seg over at den holdning som er kommet til uttrykk gjennom dette lovvedtaket, kan få dramatiske konsekvenser.

Neste nummer av St. Olav kommer 9. august

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

23. til 30. august 1975

8 dages flyreise med full pension.

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, hotell «Madonna»
d.kr. 1650.—

Særpris for syge og handicappede på «Accueil N-D»
d.kr. 1175.—

Valfartsprest: Pater G. GOMMANS C.M.

Læge, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, DK 2900 Hellerup

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i>	lörd.: 19.00 sønd.: 9.30	19.00	—
Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44		11.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		18.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	11.00
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		18.30	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		9.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		11.00	9.30
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		8.00	10.45
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		9.00	11.00
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		8.30	10.30
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	11.00
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.00	10.45
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER, <i>Mariakirken</i> , lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550 sønd.:	18.00		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
Eikeli kirke		19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		9.30	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2		8.45	11.00
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		19.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Den svenske sjomannskirke</i> , Prestebolig: Einervegen 7. Tlf. 41 634			11.00
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Neste nummer:

Kirken og indianerne

Neste nummer:

Katolikkene i Vietnam

«Det kunne
jo hende
at noen
spurte Dem
om en
katolsk
mening
om saken»

**ØKUMENISK
HJERTESUKK . . .**

(Forts. fra side 189)

av sin nåværende botsordning. Dette har jeg ikke fått med i min bok, men det ville ha vært en talende illustrasjon og bekreftelse av det jeg — i forbindelse med problematikken omkring Olav Audunssøns samvittighetskonflikt — fremholder om hvordan *formen* for kirkens botspraksis har variert opp gjennom kirkens historie.

Men her er lektoren igjen ute med en insinuasjon om at jeg kanskje er enig med Luther i at kirkemøter kan ta feil? Det burde ikke være nødvendig å gjøre oppmerksom på at for katolsk bevissthet dreier det seg ikke om at kirkemøter tar feil, men at senere kirkemøter kommer frem til en klarere forståelse av hva tidligere kirkemøter har uttalt. I det allerede omtalte hyrdebrev fra de nordiske biskoper sies det da også, at «fra kirkehistorien kjenner vi dokumenter som inneholder uttalelser som senere er blitt korrigert eller komplettert». Dette kunne det gis flere eksempler på, men som det her ville føre for langt å komme inn på.

Men et punkt må her omtales i den katolske kirkes stadig dypere forståelse, nemlig Det 2. Vatikankonsils

utvidede kirkesyn. Tidligere konsiler og kirkelige dokumenter har entydig fremholdt at Kristi kirke er den katolske kirke. På det siste konsil ble det to ganger fremlagt forslag til en lignende uttalelse, men begge ganger ble det avvist. I stedet for å si at Kristi ene kirke er — est — den katolske kirke, foretrakk konsilet å si at den finnes i den katolske kirke, — *subsistit in*. (Lektor Aspaas derimot har — ut fra et fortolkende synspunkt — gjeninnført ordet *er* i sin omtale av denne konsiltekst). Denne overgang fra det entydige «er» til det mer omfattende «finnes virkeliggjort i», åp-

(Forts. neste side.)

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag enten på (02) 20 72 26 eller på (02) 28 95 18.

Postadressen er Akersvn. 5, Oslo 1.

Fra Italia har vi fått medaljer for Det Hellige År — preget på to sider.

Skal De til Italia i sommer?
Vi har: «Assisi — Franciskansk vägvisare» kr. 5.—

BENYTT FERIEEN TIL Å LESE GODE BØKER — VI HAR DEM!

OBS! Vi minner om åpningstidene i sommer: OBS!
1. juli—12. juli og 29. juli—9. august:
Kl. 10—14 Lørdager kl. 10—13.

Stengt i tiden 14. juli — 29. juli

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1, tlf. 20 72 48

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskussøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hammerfest
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

ØKUMENISK . . .

(Forts. fra forrige side.)

ner for en utvidet forståelse av Kristi kirke, idet det blir mulig å anerkjenne at «flere elementer av hellighet og sannhet» finnes også utenfor den katolske kirkes synlige organisasjon. Dermed er veien åpen for den økumeniske målsetting: at alle Kristi kirkes elementer av hellighet og sannhet virkeliggjøres i «den fulle og fullkomne enhet når og slik som det behager Gud», slik konsilets økumeniske dekret formulerer målet for den kristne enhetsbevegelse i vår tid.

I den katolske kirke i Norge har vi kunnet glede oss over viktige skritt i retning av kirkelig enhet og forståelse innenfor den ene Kristi kirke. Således skjedde det ved Reformasjonsjubiléet i 1967 — ja, jubiléet for Luthers reformasjon i 1517 — at den katolske kirke sendte en hilsen til biskopene i den norske kirke, undertegnet av vår egen biskop Willem Gran. Samtidig som biskopen fremholder at det fremdeles eksisterer ulike syn i kristendomsforståelsen — også i vurderingen av Martin Luther og hans verk — ønsker han likevel «Den norske kirke kraft og fremgang i dens tjeneste av Evangeliet i det norske folk». Dermed er det gledelige skjedd at det fra katolsk hold er blitt

uttalt at den katolske og lutherske kirke i Norge har et felles mål: å tjene og fremme Guds rikes sak i det norske folk.

Det er en slik økumenisk holdning jeg i min bok har omtalt som «en gradvis, men tydelig overgang fra motreformasjon til medreformasjon», og som må føre til at katolske og lutherske kristne besinner seg på «et gjensidig kirkelig ansvar for kristendommens sak i det norske folk». Men

forat en slik felles innsats skal bli mulig, må vi katolikker søke virkelig å forstå våre protestantiske brødre, og vi må ved en oppriktig økumenisk holdning gjøre det mulig for dem å

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Drammens malerforretning

Inneh. Asbjørn Gundersen

Tif. 83 19 16 - 83 33 32

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

BERGEN

$\frac{1}{2}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Tif. 99 016 Bergen
Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

FREDRIKSTAD

EDVARSDEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

BERGEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

NYGARDSGT. 19

FORSIKRINGSSELSKAPET **VESTA** LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET **HYGEA**

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

forstå oss, så de kan oppdage den katolske kirkes såvel sant evangeliske som sant katolske karakter. Det er med dette for øye jeg har skrevet boken om Sigrid Undset i form av en kritisk vurdering av den motreformatoriske katolisisme hun var en så typisk representant for. Jeg er nemlig overbevist om at før vi har foretatt en ærlig og selvransakende kritikk av vår fortid, kan vi ikke vente noen fremtid for den katolske kirke i Norge.

Etter at den kjente norske teolog Knud Krogh-Tonning hadde konvertert til den katolske kirke, uttalte han etter sin konversjon: «Der findes værelser i den katholske kirke som er overmade trange». Etter å ha lest lektor Aspaas' innlegg føler jeg trang til å komme med et lignende hjertesukk: Hvis det kirkesyn som lektor Aspaas gjør seg til talsmann for, skal gjelde som det eneste rette katolske, da blir det trangt i den katolske kirke her hjemme. Og da er det fare for at mistanken blant visse kretser av det norske kristenfolk, om at den katolske kirkes økumeniske engasjement ikke er alvorlig ment, blir styrket. Og spørsmålet melder seg da også om den økumeniske trosholdning jeg har til-egnet meg fra mine første studieår under pater Congars lærerstol, ikke er forenlig med katolsk kirkesyn i dag? Det skulle jeg gjerne se et svar på. Men da håper jeg svaret kommer fra kompetent hold.

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

OSLO

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24   Telegr.adr.:
33 55 25   Rustfriknut

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider
Tlf. 21 69 06

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

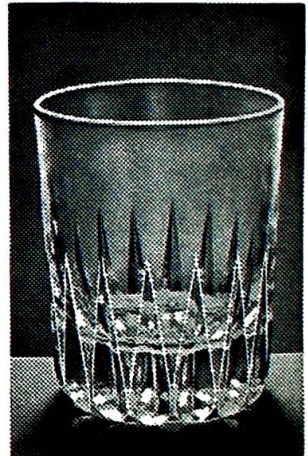
Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladavei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3,50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen

TOYENGT 2 Oslo

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG
Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 83

ALICE BOR HER IKKE LENGER

Amerikansk film er så mangt. I langt større grad enn tilfellet er i Europa, er filmen en del av den måten amerikanere forstår sitt liv på. Filmen skaper folkets myter, myten om hvordan livet er eller aller helst hvordan det burde være, hvordan det er for de få privilegerte eller hvordan man innbiller seg at det er. Filmen gir uttrykk for underliggende kollektiv angst på samme måte som den uttrykker kollektivt håp. Det er imidlertid én genre som blir påfallende lite brukt i amerikansk filmproduksjon, nemlig realismen, filmen som medium til å vise hvordan folk egentlig lever, og ikke hvordan de burde leve, eller kunne leve, eller hvordan de tror de kunne leve dersom alt var som det skulle være.

Alice bor her ikke lenger (*Alice doesn't live here anymore*) er et slikt sjeldent realistisk innblikk i en amerikansk kvinnes hverdag. Vi ser et glimt av hvordan ekteskapet arter seg for tusener, ja, titusener av kvinner, med en ektemann hvis slave hun er i en temmelig trøstesløs sjabby forstad i det indre av Amerika. Hun hensleper sine dager i stadig frykt for ikke å være mannen til lags, dager uten innhold og uten mening i et ekteskap som er fullstendig tomt. Da mannen omkommer i en bilulykke, får hun helt uventet en ny mulighet til å begynne sitt liv på ny i en alder av 35 år. Sammen med sin tolv år gamle oppkjevte sønn setter hun kursen mot sin ungdoms Monterey i California. Ikke så å forstå at hun der har noe å vende tilbake til, bare en avbrutt karriere som temmelig middelmådig kabaret-

Ellen Burstyn og Kris Kristoffersen
i ALICE BOR HER IKKE LENGER

sangerinne. Alice (*Ellen Burstyn*) har i det hele tatt ingenting å bygge på: Ingen utdannelse, ingen yrkesopplæring, ingen interesser, bare en pen, men likegyldig sangstemme. Hele hennes liv er jo blitt overtatt og styrt av ektemannen.

Hun arbeider seg vestover og får arbeid først som sangerinne på en bar, men hun blir nødt til å flykte over hals og hode fra enda en dominerende og halvgal mann. Neste jobb blir aller nederst på den sosiale rangstige, nemlig som serveringsdame. Det er her hun møter en mann som kanskje kan være i stand til å bygge opp et forhold sammen med henne, et forhold som ikke bare er bygget på undertrykking og dominerende, men på en viss gjensidighet.

Dette resyméet yter på ingen måte filmens sjarm rettferdighet, for den ligger i portretteringen og replikkføringen som er både saftig og intelligent. Ellen Burstyn har fortjent den Oscar som hun fikk for denne rollen, men også de andre personene er fint og varmt fremstilt, ikke minst den lille sønnen.

Alice bor her ikke lenger er på ingen måte noen «tendensfilm», den er først og fremst et rikt og varmt menneskelig dokument, men samtidig gir den mange ting å tenke på. Mange sjeldne kvaliteter er bragt sammen i denne filmen og gjør den til utvilsomt én av årets rikeste. Navnet på regissøren, *Martin Scorsese*, er derfor verdt å merke seg.

P. H.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.